

รูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

Model of Committee Management for Academic Affairs Development in
Schools under the Office of Secondary Education Service Areas

มานพ เกตุเมฆ¹, อนุชา กอนพวง², ฉลอง ชาตुरुประชีวิน³, ปกรณ์ ประจันบาน⁴
Manop Ketmek, Anucha Konpuang, Chalong Chatuprachewin, Pakorn Prachanban

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) จำนวน 13 โรงเรียนและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา 2) การสร้างรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบฯ ด้วยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คนและ 3) การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ฟังความคิดเห็นจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

รูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 องค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนางานวิชาการและอนุกรรมการ 3 คณะ คือ (1) คณะอนุกรรมการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ (2) คณะอนุกรรมการเครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการ (3) คณะอนุกรรมการแก้ปัญหาคุณภาพผู้เรียน องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการ เป็นงานที่สอดคล้องกับชื่อคณะอนุกรรมการทั้ง 3 องค์คณะ

¹ นิสิตระดับการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา ภาควิชาบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

³ รองศาสตราจารย์ ดร., กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการเพื่อพัฒนางานวิชาการ เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของคณะกรรมการซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การเตรียมการ ขั้นที่ 2 การวางแผน ขั้นที่ 3 การดำเนินการ ขั้นที่ 4 การตรวจสอบและประเมินผล ขั้นที่ 5 การรายงานผล

คำสำคัญ: การบริหารองค์คณะบุคคล, งานวิชาการ, รูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการ

Abstract

The research was conducted to present model of committee management for academic affairs development in schools under the office of secondary education service areas. The objectives of this research were, 1) to study the state and guideline in committee management for academic affairs development in schools under the office of secondary education service areas, 2) to form model of committee management for academic affairs development in schools under the office of secondary education service areas, and 3) to evaluate model of committee management for academic affairs development in schools under the office of secondary education service areas. The process of this research was divided into three parts: 1) Studying the state and guideline in committee management for academic affairs development in schools under the office of secondary education service areas by analyzing and synthesizing from the documents and literature review that came from Best Practices in 13 schools together with interviewing 9 savants. Besides, the process included the data analysis from the context. 2) Forming model of committee management for academic affairs development in schools under the office of secondary education service areas. The documents from the first process were drafted to be model of committee management for academic affairs development in schools under the office of secondary education service areas. In addition, there was a check on the suitability of the model via conversation by 9 savants and 3) Evaluating the possibility and the great benefit of model of committee management for academic affairs development in schools under the office of secondary education service areas by the seminar from the Office of the Basic Education Commission, director and teachers in the secondary school level. The statistic in this process was mean and standard deviation.

The result of this research; the result of forming model of committee management for academic affairs development in schools under the office of secondary education service areas found that the model has three parts: 1. The element of committee management consisted of three committees, 1) the committee of supporting excellence academic, 2) the sub-committee of development academic network, and 3) the sub-committee of solving the quality's students. 2. The element of development academic network is the task that is involving with three committee. 3. The element of operating guideline is the sub-committee's process that has five processes: 1) preparing 2) planning 3) operating 4) checking and evaluating 5) reporting.

Key words: Management of personal organization, Academic, Model of management for development personal organization

ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันระบบงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา มักจะดำเนินการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการที่ส่วนกลางกำหนด รวมทั้งมีการดำเนินการตามกระบวนการและวิถีปฏิบัติของโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันมาโดยตลอด แต่ในเรื่ององค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการกลับไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงเท่าที่ควร ในการบริหารโดยองค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการมีดังนี้

1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทโดยรวมที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการโดยทำหน้าที่เกี่ยวกับสนับสนุน เสนอแนะและพิจารณาเห็นชอบเกี่ยวกับงานวิชาการ

2) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดขึ้นตาม “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544”

3) คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา 9 คณะ ซึ่งเกิดจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 เช่นกัน

อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาประเด็น และยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 21 (พ.ศ.2552) มีประเด็นสำคัญหนึ่งในการส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการแนวใหม่ โดยมีสาระย่อยเรื่องหนึ่งที่เน้นหนักลงไปไปที่การบริหารโดยองค์คณะบุคคลโดยให้มีการทบทวน การศึกษาวิจัย เรื่ององค์คณะบุคคลทุกระดับ เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการรวมทั้งหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ บริหารโดยคณะบุคคลในรูปของคณะกรรมการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, หน้า 4)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าองค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานวิชาการ และจะมีการปรับเปลี่ยน แต่สภาพภายนอกโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์และกระแสการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงด้านการเป็นประชาคมอาเซียน ในปลายปี พ.ศ.2558 ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา อีกทั้งสภาพภายในองค์คณะบุคคลที่มีอยู่ จึงไม่น่าเพียงพอที่จะรับการเปลี่ยนแปลง

จากภายนอก ประกอบกับปัญหาด้านงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ก็ยังปรากฏอยู่ จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงรูปแบบการบริหารองค์บุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 42 เขต มีโรงเรียน 2,362 โรงเรียน ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนพบว่ามีปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

1. งานส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการไม่มีบุคคลส่งเสริมและสนับสนุน

2. โรงเรียนมัธยมศึกษาไม่มีบุคคลรับผิดชอบงานเครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการ

3. ปัญหาคุณภาพผู้เรียนไม่มีบุคคลรับผิดชอบโดยตรง จากเหตุผลดังกล่าวการแสวงหารูปแบบและวิธีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา จึงเกิดแนวคิดในการนำเสนอรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมสนองตอบต่อนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ทั่วถึงและเกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลที่กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาเอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

แหล่งข้อมูล คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ 2) แนวคิดการบริหารงานโดยองค์คณะบุคคล 3) แนวคิดทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาองค์การ 5) กระบวนการดำเนินงานขององค์คณะบุคคล 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตารางการวิเคราะห์เนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร หรือเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 2 การศึกษาสภาพและแนวทางของรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีการบริหารโดยองค์คณะบุคคลที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 13 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามเกณฑ์ในการคัดเลือก ได้แก่ ผู้บริหารที่

ทำหน้าที่ในโรงเรียนนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในโครงการพิเศษ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีขนาดเล็ก (นักเรียน 1- 499 คน) ขนาดกลาง (นักเรียน 500-1,499 คน) ขนาดใหญ่ (นักเรียน 1,500 -2,499คน) และขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียน 2,500 คนขึ้นไป) ที่มีผลการทดสอบสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (o-net) พัฒนาขึ้นในระยะ 3 ปี มีผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัยสูง และเป็นโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูง โดยคัดเลือกโรงเรียนที่มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ จำนวน 13 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง(Semi-Structured Interview) โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ **ตอนที่ 1** สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ **ตอนที่ 2** สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและแนวทางของรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 3 การศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง(Semi - Structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

การสร้างรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การยกร่างรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลองค์ประกอบและแนวทางในการการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษา

3. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขจัดทำเป็นร่างรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดทำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูล โดยติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิรวมถึงการจัดเตรียมประเด็นการสนทนากลุ่ม การจัดทำเอกสารประกอบการสนทนาการกำหนดวัน เวลา สถานที่สนทนากลุ่ม

2) ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ และการจัดส่งเอกสารประกอบการสนทนากลุ่มถึงผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน

3) ดำเนินการสนทนากลุ่มในวันศุกร์ที่ 22 มกราคม พ.ศ.2556 เวลา 09.00 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อเสนอแนะจากการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำและจากการเขียนลงเอกสารประกอบการสนทนากลุ่มมาทำการสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นการสนทนากลุ่มที่เป็นฉันทมติ (Consensus) และปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 27 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ดำเนินการสัมภาษณ์รับฟังความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น

พื้นฐาน และครู ในวันพุธที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2556 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร ผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดพิจิตร

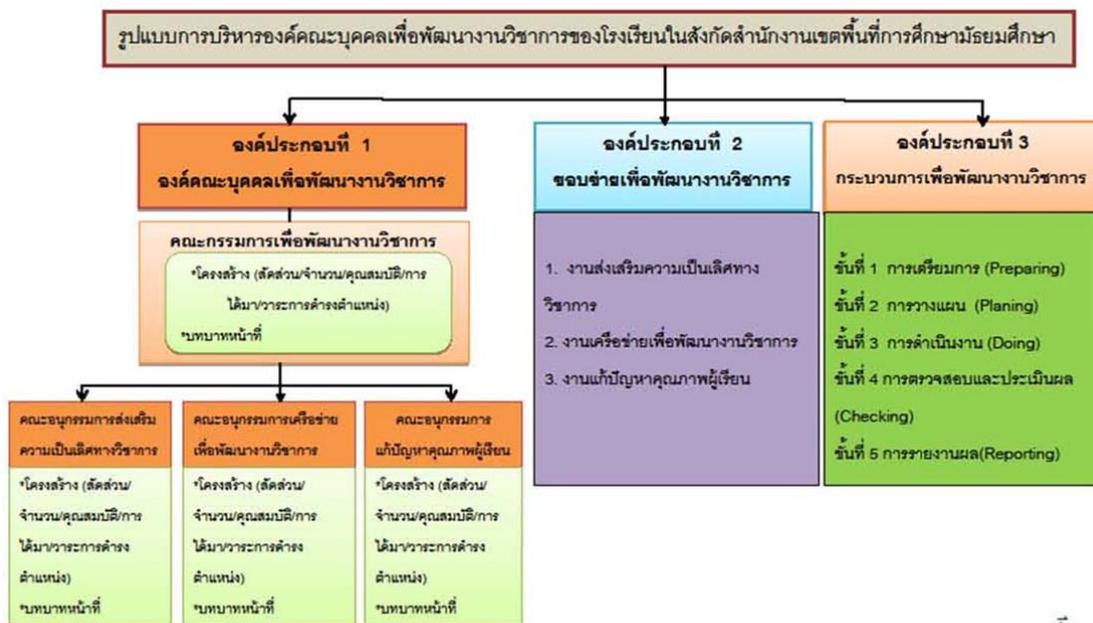
2) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ได้รับกลับคืนมาจากผู้เข้าร่วมสัมมนา 27 คน มีความสมบูรณ์จำนวน 27 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ **องค์ประกอบที่ 1** เป็นองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการ ประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาเพื่องานวิชาการและอนุกรรมการ 3 คณะจำแนกเป็น (1) คณะอนุกรรมการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ (2) คณะอนุกรรมการเครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการและ (3) คณะอนุกรรมการแก้ปัญหาคุณภาพผู้เรียน **องค์ประกอบที่ 2** เป็นขอบข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการ เป็นงานที่สอดคล้องกับชื่อคณะอนุกรรมการทั้ง 3 องค์คณะและองค์ประกอบที่ 3 เป็นกระบวนการเพื่อพัฒนางานวิชาการ ของคณะอนุกรรมการซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมการ ขั้นที่ 2 การวางแผน ขั้นที่ 3 การดำเนินการ ขั้นที่ 4 การตรวจสอบและประเมินผล ขั้นที่ 5 การรายงานผล

ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ดังภาพ 1

ภาพที่ 12 รูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนา งานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 องค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนา งานวิชาการ ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการเพื่อพัฒนา งานวิชาการประกอบด้วย 1.1 คณะอนุกรรมการส่งเสริม ความเป็นเลิศทางวิชาการ 1.2 คณะอนุกรรมการ เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการ 1.3 คณะอนุกรรมการ แก้ปัญหาคุณภาพผู้เรียน องค์ประกอบด้านองค์คณะ บุคคลดังกล่าว มีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ต่อ รูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางาน วิชาการของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องธงชัย สันติวงษ์ (2539, หน้า 331-339) ได้กล่าวถึงคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นมักมีลักษณะต่างๆ กันเช่น 1) คณะกรรมการถาวร 2) คณะกรรมการ ชั่วคราว 3) คณะกรรมการนโยบาย 4) คณะกรรมการ บริหารทั่วไป 5) คณะกรรมการประจำฝ่าย สัตตาวลัย สมิตะมาน และคณะ (2544, หน้า 125) และธีระ ชาญเจริญ (2550, หน้า 46-49) ได้แบ่งประเภทของ คณะกรรมการไว้สอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากลักษณะ ของสถานแห่งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการซึ่งแบ่ง ได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) คณะกรรมการบริหาร 2) คณะกรรมการที่ปรึกษา 3) คณะกรรมการกึ่งบริหาร และที่ปรึกษารุ่นเก่า จิตรโรจนรักษ์ (2548, หน้า 41-42) ได้จำแนกประเภทของคณะกรรมการโดยพิจารณา จากระยะเวลาของการบริหารสามารถจำแนกประเภท ของคณะกรรมการได้ 2 ประเภท คือ 1) คณะกรรมการ ถาวร (standing Committees) 2) คณะกรรมการ ชั่วคราว (Ad hoc Committees) ประกอบกุลเกลี้ยง (2545, หน้า 5) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการ บริหารโดยองค์คณะบุคคลมีรายละเอียดดังนี้ 1) ประธานคณะกรรมการ 2) รองประธานคณะกรรมการ 3) กรรมการมาจากตัวแทนของฝ่ายต่างๆ ในชุมชนและ ท้องถิ่น 4) กรรมการและเลขานุการ

องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายเพื่อพัฒนางาน วิชาการ ประกอบด้วย 1) งานส่งเสริมความเป็นเลิศ ทางวิชาการ 2) งานเครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการ 3) งานแก้ปัญหาคุณภาพผู้เรียน องค์ประกอบด้านขอบข่าย เพื่อพัฒนางานวิชาการ มีความเป็นไปได้ต่อรูปแบบการ

บริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของ โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เนื่องจาก ขอบข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการนอกจากปฏิบัติงานตาม หน้าที่ประจำแล้วยังเสริมงานวิชาการอีก 3 ด้าน ทำให้งานวิชาการพัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา ได้แบ่งขอบข่ายงานโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยกำหนดเป็น มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ.2532 เป็นต้นมา มีขอบข่ายและภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนและได้ปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา พ.ศ.2539 กำหนดงานที่ต้องปฏิบัติในหมวดงานวิชาการดังนี้ (กรมสามัญศึกษา, 2540 หน้า 16) 1) การวางแผนงาน วิชาการ 2) การบริหารงานวิชาการ 3) การจัดการเรียน การสอน 4) การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ 5) การวัดผลประเมินผลการเรียนและงานทะเบียน นักเรียน 6) การประเมินผลการจัดงานวิชาการ พชณี ญาวิระ (2547, หน้า 35) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วม ในการกำหนดแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียน ขนาดเล็กรูปแบบศูนย์การเรียน อำเภอแม่แตง จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ การศึกษาของศูนย์โรงเรียน มีส่วนร่วมในด้านวิชาการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวางแผนการ จัดการเรียนการสอน การจัดการกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การติดตามการ ประเมินผลการเรียนการสอนและการส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการเพื่อพัฒนางาน วิชาการ ประกอบด้วย 1) การเตรียมการ (Preparing) 2) การวางแผน (Planning) 3) การดำเนินงาน (Doing) 4) การตรวจสอบและประเมินผล (Checking) 5) การ รายงานผล (Reporting) ทั้งนี้อาจเนื่องจากการดำเนินงาน การพัฒนางานวิชาการดังกล่าว มีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ สอดคล้องกับวรภัทร ภูเจริญ (2541, หน้า 17) กล่าวว่า วงจรคุณภาพ หมายถึง ระบบการ บริหารงานที่มีคุณภาพประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบหรือการ ประเมิน (Check) การนำผลการประเมินย้อนกลับไป ปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Action) การใช้วงจรคุณภาพ ต้องดำเนินการอย่างมีวินัยให้ครบวงจรหมุนเวียนไปไม่มี หยุดหย่อน วิโรจน์ สารรัตนะ (2545, หน้า 35) และ

เวียร์ หริชฮินส์ และฮารอดคูนส์ (Wehrich Heinz and Harold Koontz,1993,p.717) กล่าวไว้ว่าการวางแผน (Planning) เป็นกระบวนการของการกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญเริ่มจากภารกิจ (Mission) ตามด้วยจุดมุ่งหมาย (Goals) และแผน (Plans) ที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมาย (Goals Attainment) และเพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้บิช (Beach,1970 อ้างอิงใน นวพร ฉายเรืองโชติ และมยุรี บุญโต, 2548, หน้า 32) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง การประเมินอย่างเป็นระบบของบุคคลแต่ละราย โดยมองที่ผลของการทำงานและศักยภาพการพัฒนาของเขา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาจำเป็นต้องมีการตั้งองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการมาช่วยเสริมการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาจึงควรกำหนดแนวนโยบายให้ทุกโรงเรียนแต่งตั้งองค์คณะบุคคลให้เข้ามามีส่วนร่วมในพัฒนางานวิชาการโดยเฉพาะและมีการแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการโดยอำนาจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การมีคณะกรรมการพัฒนางานวิชาการและคณะอนุกรรมการทั้ง 3 คณะ ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการคณะอนุกรรมการเครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการ และคณะอนุกรรมการแก้ปัญหาคุณภาพผู้เรียนเป็นสิ่งที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์มาก ดังนั้นในการแต่งตั้งคณะกรรมการทั้ง 4 ประเภทจึงควรให้ความสำคัญกับการคัดเลือกตัวแทนที่มีคุณสมบัติให้เหมาะสมกับงานวิชาการอย่างแท้จริง

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ขอบข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการตามรูปแบบที่นำเสนอมีความ

เหมาะสมและความเป็นประโยชน์สูงมาก ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงควรกำหนดขอบข่ายเพื่อพัฒนางานให้ชัดเจนที่ต้องประกอบด้วยงานส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ, งานเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและงานแก้ปัญหาคุณภาพผู้เรียน

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทำงานของคณะกรรมการเพื่อพัฒนางานวิชาการ มีความสำคัญสูง ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและโรงเรียนจึงควรมีระบบการให้ความรู้ในด้านแนวทางการดำเนินงานแก่คณะกรรมการเพื่อพัฒนางานวิชาการเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

1.5 ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาซึ่งจะส่งผลให้ เป็นไปด้วยดีราบรื่นและประสบความสำเร็จนั้น ควรจัดให้มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง องค์คณะบุคคล คณะครู นักเรียน และกลุ่มคนในชุมชนทั้งในเรื่องบทบาทหน้าที่ ขอบข่ายการพัฒนางานวิชาการและแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนางานวิชาการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยและพัฒนาารูปแบบการให้ความรู้แก่องค์คณะบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตามโครงการบริหารงานของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารองค์คณะบุคคลเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แต่ละขนาดที่มีความพร้อมด้านปัจจัยสนับสนุนภายในและภายนอกที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2540). *เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2539*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2539). *การบริหารงานบุคคล*. พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษาระดับปรับปรุง*.
กรุงเทพฯ : บริษัทแอล ที เพรส จำกัด.
- นwor ฉายเรืองโชติ. (2548). *การพัฒนาตัวบ่งชี้หลักและรูปคส์การให้คะแนนเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานการบริหารจัดการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธธานี*. วิทยานิพนธ์ศ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประกอบ กุลเกลี้ยง. (2545). *การบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแนวใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- พัชณี ญาวิระ. (2547). *การศึกษาการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพ โรงเรียนขนาดเล็ก
รูปแบบศูนย์โรงเรียน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: ม.ป.พ.
- มยุรี บุญโต. (2548). *การพัฒนาตัวบ่งชี้หลักและรูปคส์การให้คะแนนเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานการบริหาร
จัดการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธธานี*. วิทยานิพนธ์ศ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์. (2548). *สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล*. พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดาวลัย สมิตะมาน และคณะ. (2544). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวพระราชบัญญัติ*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2541). *แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ส.ส.ท.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). *การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *การวิจัยและพัฒนากระบวนการบริหารองค์คณะบุคคลระยะที่
1 (ฉบับย่อ)*. สกศ. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด
- Wehrich, H. and Koontz, H. (1993). *Management: Global perspective (10th ed.)*. New York: McGraw-Hill.